

CRNA GORA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

amis

BILTEN

15 – 2010 Živa stoka

AGRARNI MARKETINŠKI INFORMACIONI SISTEM
CRNE GORE

14. april 2010. Vol. 5, Broj 15

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Crne Gore www.minpolj.gov.me
www.amiscg.org

Ponuda na stočnim pijacama

2-3

Pregled cijena žive stoke

3-7

Deset savjeta za otkrivanje estrusa

8-9

PONUDA NA STOČNIM PIJACAMA

Bolja ponuda na stočnim pijacama

Bolja ponuda stoke na svim stočnim pijacama i farmama u Crnoj Gori karakteriše prethodnu nedjelju.

Na podgoričkoj stočnoj pijaci imali smo najbolju ponudu teladi sa cijenom od 2,8 do 3€/kg žive mjere u ponudi je bilo 28 grla.

Na beranskoj stočnoj pijaci u ponudi je bilo 25 teladi iz dvije kategorije. Samo 5 grla je bilo simentalke rase sa cijenom 2,7 do 2,9€/kg žive mjere, a ostala telad od 2,5 do 2,9 €/kg žive mjere u ponudi je bilo 20 grla.

U Pljevljima telad simentalke rase su nudena po cijeni od 2,9 do 3€/kg žive mjere, a ostalih rasa od 2,6 do 2,7€/kg žive mjere u ponudi je ukupno bilo 19 grla.

U Bijelom Polju ponuda na stočnoj pijaci je bila bolja. U ponudi je bilo 8 teladi simentalke rase po cijeni 2,8 do 3, a ostalih rasa 5 grla od 2,7 do 2,8 €/kg žive mjere.

U Nikšiću na farmama ponuđeno je 12 grla sa cijenom od 2,8 do 3,2€/kg žive mjere. Na stočnoj pijaci nije bilo ponude.

U Baru u ponudi je bilo 6 teladi po cijeni od 2,8 do 3,2€/kg žive mjere.

Bar

Cijene žive stoke ove nedjelje nijesu se bitnije mijenjale u odnosu na prethodnu. Karakteristično je da na farmama imamo dobru ponudu jagnjadi dok je tražnja dosta slabija. Tokom ove nedjelje u ponudi smo imali i prvu jarad. Na pijaci smo u ponudi imali prasad i troje jaradi, dok se uglavnom trgovina obavlja na farmi.

Berane

Na stočnoj pijaci u Beranama ove sedmice bila je dobra ponuda svih vrsta i kategorija žive stoke. Cjenovni trend je na istom nivou od prošle sedmice a tražnja je mala.

Nikšić

Cijene žive stoke u Nikšiću nijesu se mijenjale u poređenju sa prošlom nedjeljom, a

najbolja je ponuda prasadi. Na stočnoj pijaci i dalje nema ponude.

Pljevlja

Ponuda i tražnja stoke na pljevaljskim pijacama i dalje je loša. Najviše je u ponudi bilo jagnjadi i prasadi što je i očekivano za ovaj period. Zabilježen je blagi pad cijene teladi. Najveća potražnja je za priplodnim kravama i junicama.

Bijelo Polje

Tokom ove sedmice je primijećena bolja ponuda svih vrsta i kategorija stoke na svim bje-

lopoljskim stočnim pijacama. Dio prodaje se obavljao i na faramama, prije svega se odnosilo na prodaju jagnjadi i prasadi. Cijene su zadržale ne promjenjene vrijednosti.

Podgorica

Veoma dobra ponuda prasadi u Podgorici oko 120 grla sa prosječnom cijenom od 3 €/kg žive mjere. Takođe bila je dobra ponuda teladi 28 grla sa cijenom od 2,8 do 3€/žive mjere. Ponuda ostalih kategorija i vrsta stoke je bila slaba.

CRNA GORA MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

IZVJEŠTAJ O CIJENAMA ŽIVE STOKE

Datum prikupljanja podataka: 8. do 14. 4. 2010. godine
Izveštaj sastavila: Služba za selekciju stoke

	Stoka Rasa jm	Bar Stočna pijaca	Berane Stočna pijaca	Bijelo Polje Stočna pijaca	Nikšić Stočna pijaca	Pljevlja Stočna pijaca	Podgorica Stočna pijaca	Crna Gora
1	Telad 80-160 kg SIM kg	~	2.70 (2.70-2.90)	2.90 (2.80-3.00)	~	3.00 (2.90-3.00)	~	2.87 (2.80-2.97)
2	Telad 80-160 kg kg	3.00 (2.80-3.20)	2.50 (2.50-2.90)	2.70 (2.70-2.80)	3.00 (2.80-3.20)	2.70 (2.60-2.70)	2.90 (2.80-3.00)	2.80 (2.70-2.97)
3	Junad do 300 kg kg	~	~	~	2.00 (1.80-2.20)	~	1.80 (1.80-2.00)	1.90 (1.80-2.10)
4	Junad preko 300 kg kg	1.90 (1.80-2.00)	1.50 (1.50-1.70)	~	1.75 (1.60-1.90)	1.60 (1.70-1.70)	~	1.69 (1.65-1.83)
5	Krave za klanje SIM kg	~	1.20 (1.20-1.20)	~	~	~	~	1.20 (1.20-1.20)
6	Krave za klanje kg	1.00 (0.90-1.10)	1.00 (0.80-1.20)	0.90 (0.80-1.00)	1.00 (0.80-1.20)	1.00 (1.00-1.10)	1.00 (1.00-1.00)	0.98 (0.88-1.10)
7	Prasad kg	3.50 (3.50-3.50)	3.00 (3.00-3.30)	3.20 (3.00-3.50)	3.50 (3.20-3.50)	3.00 (3.00-3.20)	3.00 (3.00-3.20)	3.20 (3.12-3.37)
8	Jagnjad kg	2.85 (2.70-3.00)	2.40 (2.40-2.40)	2.50 (2.50-2.60)	2.85 (2.70-3.00)	2.50 (2.50-2.50)	3.00 (3.00-3.00)	2.68 (2.63-2.75)
9	Jarad kg	3.50 (3.50-3.50)	~	3.00 (3.00-3.20)	3.00 (3.00-3.00)	~	~	3.17 (3.17-3.23)

	Stoka Rasa jm	Bar Stočna pijaca	Berane Stočna pijaca	Bijelo Polje Stočna pijaca	Nikšić Stočna pijaca	Pljevlja Stočna pijaca	Podgorica Stočna pijaca	Crna Gora
10	Priplodne ovce grlo	~	150.00 (130.00-180.00)	130.00 (120.00-150.00)	150.00 (120.00-180.00)	120.00 (110.00-130.00)	110.00 (90.00-120.00)	132.00 (114.00-152.00)
11	Priplodne koze grlo	~	100.00 (100.00-150.00)	65.00 (60.00-80.00)	150.00 (120.00-180.00)	~	~	105.00 (93.33-136.67)
12	Priplodne junice HF grlo	~	~	~	1,200.00 (1,000.00-1,500.00)	~	~	1,200.00 (1,000.00-1,500.00)
13	Priplodne junice Smeđa grlo	~	~	~	~	1,300.00 (1,100.00-1,350.00)	~	1,300.00 (1,100.00-1,350.00)
14	Priplodne krave HF grlo	~	~	~	1,300.00 (1,000.00-1,500.00)	~	~	1,300.00 (1,000.00-1,500.00)
15	Priplodne krave Melez grlo	1,100.00 (1,100.00-1,100.00)	750.00 (550.00-1,200.00)	700.00 (500.00-1,000.00)	750.00 (600.00-800.00)	800.00 (750.00-800.00)	~	820.00 (700.00-980.00)

*Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

Cene žive stoke - stočne pijace u Srbiji za period 5-11.4.2010. godine

Jedinica mere din/kg			Težina/ uzrast		Rasa		Centralna Srbija										Vojvodina					Dominantna cena Srbija
							Beograd	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Niš	Pirot	Požarevac	Smederevo	Vranje	Zajecar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	
Dviske	sve težine	sve rase	150	150	150	155												120			150	
Jagnjad	sve težine	sve rase	200	210	200	180	200	200	200	210	200	250			200	220		200		200	200	
Jarad	None	sve rase	180	190	190	190	180	180			160	200			220	220		190			190	
Junad	<=300kg	HF			130													130			130	
Junad	<=300kg	SM	150	160	140			150	160		150							145			150	
Junad	350-480kg	sve rase			130			160											145	145	145	
Junad	>480kg	sve rase	150	160	160						155				130			145			160	
Koze	sve težine	sve rase	100	90	90	120	100	100			80					100		70	116		100	
Krave za klanje	sve težine	HF	90												90		75				90	
Krave za klanje	sve težine	SM	100	90	120	100	95	90	100	100	100				100		90				100	
Krmače za klanje	>130kg	sve rase	90	90	90	90	100	100		90	100						85		85		90	
Ovca	sve težine	sve rase	120	110	110	110	110	100		100	110				100	110		100		95	110	
Ovnovi za priplod	sve težine	sve rase	140	140	120	130				100							130				140	
Prasad	16-25kg	sve rase	180	170	170	160	200	180	200	220	180	200	190		195	190		220		200	200	
Prasad	<=15kg	sve rase	200	180	180		220	200	200	230	200	210	200		210	200				210	200	
Priplodne junice	sve težine	sve rase															140					
Priplodne krave	sve težine	HF															120					
Priplodne krave	sve težine	SM															130					
Telad	80-160kg	HF	250	230											250	250		220			250	
Telad	80-160kg	SM	280	280	280	280	290	280	260	260		270			270			260			280	
Tovljenici	80-120kg	sve rase	100	130	110	110	110	100		120	120	130	120		120	110		105		105	110	
Tovljenici	>120kg	sve rase	100	120	95	100	95	80		100	110	110			110			100	100	100	100	
Čiliježad	sve težine	sve rase	150	150	140	170	150			160	150							150			150	

Cijene su izražene u dinarima. (1Euro = 100 dinara)

Izvor: STIPS

Prikaz cijena u kn/kg za grupu proizvoda / stoka, meso i mesne prerađevine

Prices for product group Stočni sajam-livestock market Tip cijene:

Geografska podjela: HR Regije

U razdoblju: od 22.03.2010 do: 28.03.2010(Tjedan:12)

Uspoređeno s razdobljem: od 08.03.2010 do: 14.03.2010(Tjedan:10)

Proizvod	Tip	Istra, Primorje i Dalma- cija			Kontinentalna Hrvatska			Hrvatska		
		Cijena	Stara	Razl.	Cije- na	Sta- ra	Razl.	Cije- na	Sta- ra	Razl.
tele simental (80-160 kg)-calf .	Min	23,00	21,00	2,00	17,00	18,00	-1,00	17,00	18,00	-1,00
	Max	28,00	26,00	2,00	28,00	26,00	2,00	28,00	26,00	2,00
	Prosjeck	23,89	22,77	1,12	22,01	21,78	0,23	22,06	21,81	0,25
tele holstajn (80-160kg)-calf .	Min	----	----	----	17,00	17,00	0,00	17,00	17,00	0,00
	Max	----	----	----	23,00	22,00	1,00	23,00	22,00	1,00
	Prosjeck	----	----	----	19,10	18,72	0,38	19,10	18,72	0,38
junica simental (za klanje)-heifer .	Min	----	----	----	9,00	10,00	-1,00	9,00	10,00	-1,00
	Max	----	----	----	13,00	12,00	1,00	13,00	12,00	1,00
	Prosjeck	----	----	----	10,36	11,13	-0,77	10,36	11,13	-0,77
junica holstajn (za klanje)-heifer .	Min	----	----	----	9,00	9,00	0,00	9,00	9,00	0,00
	Max	----	----	----	11,00	10,00	1,00	11,00	10,00	1,00
	Prosjeck	----	----	----	10,31	9,10	1,21	10,31	9,10	1,21
bik simental (>450kg)-beef .	Min	12,00	12,00	0,00	9,00	10,00	-1,00	9,00	10,00	-1,00
	Max	16,00	15,00	1,00	13,50	13,00	0,50	16,00	15,00	1,00
	Prosjeck	14,11	13,77	0,34	11,47	11,50	-0,03	11,48	11,51	-0,03
bik holstajn (300-450 kg)-beef .	Min	----	----	----	10,00	10,00	0,00	10,00	10,00	0,00
	Max	----	----	----	12,00	11,00	1,00	12,00	11,00	1,00
	Prosjeck	----	----	----	11,41	10,09	1,32	11,41	10,09	1,32
krava simental (za klanje)-cow .	Min	0,00	9,00	-9,00	3,00	4,00	-1,00	3,00	4,00	-1,00
	Max	0,00	9,00	-9,00	12,00	9,00	3,00	12,00	9,00	3,00
	Prosjeck	0,00	9,00	-9,00	6,33	6,10	0,23	6,33	6,11	0,22
odojak (25-35 kg)-piglets .	Min	20,00	20,00	0,00	12,00	13,00	-1,00	12,00	13,00	-1,00
	Max	20,00	20,00	0,00	20,00	20,00	0,00	20,00	20,00	0,00
	Prosjeck	20,00	20,00	0,00	16,24	15,84	0,40	16,24	15,84	0,40
svinja (80-120 kg)-pig .	Min	12,00	11,00	1,00	7,00	7,00	0,00	7,00	7,00	0,00
	Max	16,00	13,00	3,00	16,00	12,00	4,00	16,00	13,00	3,00
	Prosjeck	15,22	12,00	3,22	8,79	8,41	0,38	8,80	8,42	0,38
krmača (za klanje)-sow .	Min	----	----	----	6,00	6,00	0,00	6,00	6,00	0,00
	Max	----	----	----	9,00	8,00	1,00	9,00	8,00	1,00
	Prosjeck	----	----	----	6,75	6,75	0,00	6,75	6,75	0,00
janjad-lambs .	Min	21,00	20,00	1,00	18,00	18,00	0,00	18,00	18,00	0,00
	Max	30,00	30,00	0,00	26,00	30,00	-4,00	30,00	30,00	0,00
	Prosjeck	23,05	21,58	1,47	20,90	21,17	-0,27	22,62	21,46	1,16
ovca (za klanje)-sheep .	Min	----	----	----	8,00	8,00	0,00	8,00	8,00	0,00
	Max	----	----	----	8,00	8,00	0,00	8,00	8,00	0,00
	Prosjeck	----	----	----	8,00	8,00	0,00	8,00	8,00	0,00
jare-kid goat .	Min	----	----	----	26,00	0,00	26,00	26,00	0,00	0,00
	Max	----	----	----	26,00	0,00	26,00	26,00	0,00	26,00
	Prosjeck	----	----	----	26,00	0,00	26,00	26,00	0,00	0,00
ždrijebe-foal .	Min	----	----	----	0,00	12,00	-12,00	0,00	12,00	0,00
	Max	----	----	----	0,00	13,00	-13,00	0,00	13,00	-13,00
	Prosjeck	----	----	----	0,00	12,50	-12,50	0,00	12,50	0,00

Cijene su izražene u kunama. (1Euro = 7,4 Kuna)

Izvor: TISUP

COMMISSION EUROPEENNE		CENE STOKE ZA KLANJE U EU																				Datum										
Direction générale de l'Agriculture		CENE NA TRŽIŠTU																				od : 29.03.10										
D2. Viandes bovine, porcine, ovine et aviculture		ZEMLJE ČLANICE																				do : 04.04.10										
		PRIX DE MARCHÉ - ETATS MEMBRES																														
		MARKET PRICES - MEMBER STATES																														
(EURO/100kg P.C/DW)		BE	BG	CZ	DK	DE	EE	GR	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	EU	Promena poslednji		
Junad U2	335.8	314.2	345.4	325.7	440.1	345.0	351.0	294.1	386.2							256.9	356.5		322.5	321.3	275.5	369.7		300.6		303.5	300.9	361.4	-17			
Junad U3	311.8	310.8	345.5	321.4	438.7	335.5	337.0	295.4	374.0							242.0	333.0		309.5	321.7	276.7	364.5		300.2		303.9	300.6	339.4	-131			
Junad R2	289.0	303.7	326.0	320.5	283.6	424.1	298.4	37.0	286.4	328.2						87.2	241.7	324.5	38.5	313.0	259.6	356.6	232.0	292.6	302.1	327.3	298.3	290.0	318.0	-3.12		
Junad R3	265.1	297.0	327.3	314.2	427.4	323.5	311.0	287.6	348.9							80.7	245.4	313.3	310.0	287.6	35.3	283.5	351.5	294.1	286.0	323.4	300.2	291.6	318.8	-2.84		
Junad O2	252.5	245.4	275.8	290.3	287.9	228.7	408.9	253.8	276.0	272.1	287.9	205.0	236.9	281.4	247.3	310.0	269.8	288.9	249.2	327.8	248.5	279.3	279.3	241.8	276.8	288.5	284.4	273.8	273.2	-1.60		
Junad O3	242.4	255.7	270.9	294.7	287.9	207.8	389.4	321.1	272.2	294.4	287.0	85.3	248.4	285.2	310.0	277.4	295.6	253.5	332.4	241.8	276.8	288.5	284.4	286.8	273.8			287.5	-132			
Junad	304.8	249.5	294.0	299.0	309.6	230.6	416.5	316.3	316.9	288.1	361.9	287.0	200.2	241.8	339.5	247.0			287.4	316.2	255.3	352.1	247.5	291.1	290.8	284.9	289.9	284.7	320.1	-187		
Bikovi R3	293.3	216.2	283.9							234.0	277.9				246.7				295.0	258.7				288.4					269.9	124		
Bikovi	293.3	216.2	283.9							234.0	277.9				246.7				295.0	258.7				288.4					269.9	124		
Goveda U2										349.0	297.5				361.8														308.9	316.6	2.40	
Goveda U3										349.0	298.6				342.7														319	318.5	140	
Goveda U4										328.0	292.6				344.9														310.3	308.0	2.04	
Goveda R3										310.3	286.5				313.3														306.5	305.3	298.2	0.67
Goveda R4										297.0	285.6				316.0														294.5	307.5	300.4	177
Goveda O3										274.5	270.7				277.5														286.8	292.1	276.3	0.71
Goveda O4										275.9																			281.8	286.4	285.8	184
Goveda										276.5	276.1				303.4														287.6	302.9	283.1	129
Krave R2	275.0									312.0	237.9						203.6	205.0		265.4	232.2	224.2	223.3	234.4	177.5	211.4		249.2	255.5	273.4	116	
Krave R3	260.4									205.8	310.5	254.5	230.6				197.2	204.3		253.7	237.4	222.8				205.3		241.2	251.9	251.6	105	
Krave R4										226.3	300.0	254.2					191.6	206.2											241.3	215.8	248.8	100
Krave O2	238.6	176.4	208.7	24.3	227.3	166.2	197.7	189.8	253.0	232.4	208.3					175.1	187.5	266.0	199.5	221.8	205.2	198.1	199.8	202.8	155.9	198.5		241.3	215.8	248.8	100	
Krave O3	231.7	176.0	208.2	240.6	235.5	173.8	204.2	172.6	258.0	238.6	216.1					168.9	193.1	247.7	202.3	228.4	211.5	206.4	188.5	199.9		194.0	210.4	243.0	231.1	230.9	-0.46	
Krave O4	224.5	189.4	237.6	240.9	146.7	195.5	205.0	250.0	240.5							164.4	166.2		199.3	231.5	222.3	211.9		199.4	188.6	217.6	184.1	231.5	233.9	230.0	0.27	
Krave P2	180.9	179.0	170.8	172.8	166.8	162.1	189.4	185.7	205.0	215.4	181.7					157.0	171.7	200.0	176.1	191.5	185.3	177.5	152.3	191.5	110.5	173.9	170.3	188.5	185.1	185.7	-124	
Krave P3	180.6	184.5	157.4	203.4	166.9	174.3	188.3	164.2	231.0	231.2	200.8					176.0	179.7	196.0	192.9	207.7	188.7	186.7		201.7	150.9	133.9	174.7	223.0	198.7	212.1	-0.66	
Krave	231.6	179.3	202.3	208.2	227.8	165.8	199.9	179.4	258.1	236.0	199.3					171.4	182.0	258.0	193.5	222.3	216.1	200.6	171.9	198.8	153.8	189.2	177.4	224.5	225.2	225.6	-0.13	
Junice U2	364.0									319.7	390.0	301.9	399.3				388.8		220.0		309.0	255.7	368.2				333.0	312.1	360.2	2.06		
Junice U3	344.0									333.3	385.0	306.4	398.0				199.5				294.1	241.8			275.8		337.3	312.2	354.5	188		
Junice R2	290.5									265.9	323.0	299.9	357.5				194.9	332.7		284.7	224.2	360.1			269.9	197.6	294.0	305.6	313.5	-2.96		
Junice R3	280.5									237.8	316.0	290.6	239.6	419.7	275.5	324.0	294.2	398.9		243.8	277.6	228.3		272.5	263.6	227.8		302.2	304.8	307.1	-0.61	
Junice R4										253.4	303.0	293.1				207.2				232.7	259.1	231.8			235.8		296.6	303.7	294.1	0.57		
Junice O2										219.2	237.0	233.9	205.3	380.9	241.7	259.0	265.7	291.5		171.2	240.8	121.9	339.3	238.1	232.0	212.7	254.1	241.4	275.4	251.9	3.56	
Junice O3										255.7	242.7	277.3	238.3	209.7	378.8	283.9	274.0	275.2	239.6		212.1	239.0	219.5		225.5	223.7	207.4	247.1	278.0	290.8	259.3	-0.63
Junice O4										209.6	270.6	239.6	198.8				244.0	186.6		222.1	227.9	223.9			226.1	258.9	194.8	217.4	276.7	295.7	274.7	142
Junice	324.6	255.7	227.2	291.1	269.6	207.3	386.0	294.3	339.9	286.4	382.5	244.0	186.6	201.2	323.6	201.4	220.0	212.9	278.9	221.9	357.6	255.1	250.8	206.9	238.4	282.6	300.1	304.9	304.9	0.35		
Politike	256.9	225.3	247.5	261.5	270.1	199.0	374.3	286.9	287.2	272.8	338.3	236.9	190.1	22.1	306.8	211.2	16.8	227.6	279.4	228.6	315.9	206.7	219.0	234.0	285.6	286.8	281.6		281.6	-0.47		
Promena poslednje nedelje	0.1	16.7	-3.7	-114	-16	-3.2	0.9	-0.7	12	-2.6				3.9	-0.1	10	0.7		-2.8	-16	18	2.7	-0.5	-0.8	-2.9	-2.3	-4.1	2.4		-0.47		

Izvor: EU Komisija

DESET SAVJETA ZA OTKRIVANJE ESTRUSA

Uspješno otkrivanje estrusa ili tjeranja na farmi, baza je za dobre rezultate plodnosti krava, što pozitivno utiče na ekonomiju mliječnog stada. U tom kontekstu dajemo deset savjeta koji mogu pomoći farmeru, stočaru za postizanje boljih rezultata u plodnosti njegovog stada. Dobrim vizuelnim posmatranjem biti će na vrijeme otkriveno oko 85 % estrusa. Pogrešno otkrivanje estrusa problem je broj jedan vezan za lošu plodnost mliječnih farmi.

SAVJET 1.:

Posmatrajte krave tri puta na dan po 20 minuta!

Uspješnost otkrivanja estrusa zavisi od broja i trajanja posmatranja. Dobri rezultati otkrivanja estrusa postižu se ako krave posmatrate tri puta na dan. Najbolje je to učiniti ujutro prije ili poslije muže, popodne prije muže i uveče oko 10 sati. Svaki put krave treba posmatrati 20 minuta. Ljeti, kad su temperature više od 30 °C, krave pokazuju znakove gonjenja puno jasnije tokom noći. U tom slučaju estrus se mora otkrivati noću i rano ujutro. Uspješnost otkrivanja estrusa može pasti za više od 20 % ako na posmatranje krava ne trošite barem 1 sat dnevno.

SAVJET 2.:

Tačno vođenje podataka važno je za otkrivanje estrusa.

Na svakoj farmi podaci o reprodukciji moraju biti na raspolaganju farmeru. Izuzetno korisno pomagalo u vođenju podataka jeste *reprodukcijsko-zdravstvena evidencija*. Ako je evidencija propisno popunjena, farmer ima mnogo korisnih informacija o svojim kravama. Lista pokazuje kad se očekuje estrus pojedinih grla, koje krave trebaju specijalnu pažnju i kad trebaju biti osjemenjene. Ako je kravu prošlo tjeranje, ista mora biti obilježena na listi za posmatranje tri nedjelje kasnije.

SAVJET 3.:

Komfortnije smještene krave jače pokazuju estrus.

Udobno smještene krave i uopšte krave dobrog zdravlja pridonose dobrim rezultatima plodnosti stada. Štale moraju kravama pružiti komfor, a pri tom su važni faktori propisna ventilacija, osvjetljenje, raspoloživa voda i hrana, stelja, i prije svega, krave ne smiju biti konstantno u đubrivu. U dobrim uslovima znaci gonjenja biti će maksimalno izraženi, a time i bolje uočljivi. Posebnu brigu treba voditi o zdravlju papaka. Krave s problematičnim papcima slabo ili ne pokazuju znakove estrusa.

SAVJET 4.:

Dobra ishrana poboljšava postotak redovnih estrusa.

Ishrana ima veliki uticaj na postotak krava koje redovno pokazuju estrus. Posebno u ranoj laktaciji krave moraju biti hranjene dobro izbalansiranim obrokom visokokvalitetnih voluminoznih krmiva i koncentrata. Krave koje se ističu manjim gubitkom tjelesne kondicije poslije teljenja, ranije se tjeraju. Krave sa negativnim energetske bilansom (mršave krave), imaju više neredovnih ciklusa tjeranja i veći postotak tihoga gonjenja.

SAVJET 5.:

Uočavanje znakova koji prethode tjeranju.

Kod polno zrelih krava ciklus tjeranja ponavlja se svake tri nedjelje. Počinje razvojem jajašca u ovarijumu. U ovoj fazi krave pokazuju nemir, njuše druge životinje i pokušavaju ih zaskočiti, ali ne stoje i ne dopuštaju da budu zaskočene. Krava je razdražljiva, povremeno muče i liže druge krave. Vulva je ovlažena, crvenkasta i slabo otečena. Prerano je za osjemenjivanje. Trajanje tih aktivnosti jako varira i nijesu vidljive kod svih krava.

SAVJET 6.:

Uočavanje najvažnijeg razdoblja, stajanja.

Razdoblje ulaska u estrus (proestrus) prelazi u estrus. Od svih znakova, refleks stajanja najjasniji je znak za otkrivanje estrusa (krava dopušta da je druge zaskoče). U štalama sa slobodnim načinom držanja ili ispustu ti se znakovi mogu lako opaziti. Drugi znakovi estrusa jesu: nemir, pojačano kretanje, razdražljivost, učestalo mukanje, bistra, staklasto prozirna i rastezljiva vaginalna sluz, prljave i oguljene slabine i razbarušen rep. Obično se smanjuje apetit i lučenje mlijeka, a krave češće mokre. Tjelesna temperatura blago je povišena i prosječno iznosi 39,2 °C. U štalama u kojima su krave vezane, otkrivanje estrusa mnogo je teže jer krave ne mogu zaskočiti ni biti zaskočene. U tom slučaju krava učestalo muče i nastoji napraviti tjelesni kontakt s kravom do nje.

SAVJET 7.:

Osjemenjavanje treba obaviti pred kraj estrusa.

Vulva je otečena i vidljiv je jasan mukozni iscjedak. Područje stidnice i repa često je vlažno i kad se vulva dodirne, krava podiže rep i miče u stranu. U ovom stadijumu osjemenjivanje ili pripust treba obaviti 4 do 12 sati poslije prvih primijećenih znakova tjeranja ili 10 do 14 sati prije očekivane ovulacije. Pri kraju estrusa sluz se homogeno zamući, i to je najbolji znak bliske ovulacije. Zamućena sluz važna je za praksu jer pokazuje optimalno vrijeme za osjemenjivanje odnosno pripust. Plotkinju treba osjemeniti u drugoj polovini stajanja.

SAVJET 8:

Krvavi iscjedak važan je znak za registraciju slijedećeg estrusa.

24 do 72 sata poslije estrusa krava pokazuje, ispušta mukozni iscjedak koji se pojavljuje na vulvi i repu. Ovaj znak pojavljuje se kod 50-60 % krava i kod 80-90 % junica i vrlo je važan. Krvavi iscjedak znak je da gonjenje nijesmo zapazili i da je prošlo. Svako osjemenjivanje u ovoj fazi bit će neuspješno. Takve krave treba zabilježiti u reprodukcijskoj zdravstvenoj evidenciji za posmatranje 19 dana kasnije.

SAVJET 9.:

Osjemenjivanje u pravom trenutku

Najbolje vrijeme za osjemenjivanje jeste oko 8 sati poslije kraja faze stajanja (estrusa). Dakle, farmer mora znati kad je započeo estrus. Krave koje su ušle u estrus ujutro, mogu biti osjemenjene popodne istog dana. Krave koje su ušle u estrus popodne ili naveče, biti će osjemenjene slijedeći dan ujutro. Vrijedi dakle pravilo:

ujutro-popodne, popodne-ujutro.

SAVJET 10.:

Ne osjemenjivati krave u vrijeme lažnog estrusa.

Komplikacije nastaju kad krave ponekad oko 10 dana nakon normalnog estrusa kao i u vrijeme poodmakle steonosti, pokazuju pojačanu aktivnost sa znakovima estrusa koje uzrokuje folikularni sekret ženskog polnog hormona estrogena. Takav estrus nazivamo lažnim. Istraživanja su pokazala da se u praksi osjemenjuje između 10 i 30 % krava u vrijeme lažnog estrusa. Ovo pokazuje važnost vođenja evidencije da bi se spriječilo osjemenjivanje takvih krava na bazi loše tumačenih znakova estrusa.